

Naujienu Antroji Dalis

NR. 838

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

Dienų skeveldros

I.
“Tėviškės žiburiuose” skai-
tome:

“Religinė kūryba dabartinėje Lietuvoje yra varžoma, tačiau ji yra gyva ir reiškiasi vargo priemonėmis. Suvalstybintos spaustuvės nespausdina nieko, kas yra religiška, o šapirografų tenai nevalia privatiškai laikyti ir naudoti. Tad belieka rašomoji mašinėlė, kuri vienu ypu tegali atspaus-
ti 5—6 kopijas. Tokiu būdu pagaminamos knygos ir kar-
tais didžiulės, kaip pvz. Giuseppe Ricciotti “Kristaus gyvenimas”.

Ankstyvesniame laiške jis rašė: “Pas jus Kalėdų giesmės taip yra pasenusios, tokios menkutės, jog gėda buvo klausytis. Čia mes mokame daug naujų, gražių giesmių. Yra kompozitorių, kurie slapta pakiša vieną kitą melodiją. Yra poetų, kurie parašo giesmės žodžius. Pas mus pagiedodavo apie 30 visai negirdėtų giesmių. Repeticijoms nevalia rinktis privačiuose gyvenamuose namuose, galima tik bažnyčioje, kur žiemą šalta, neįjauku, tačiau repetuojama. Choristų sąstata mažėja, nes jaunimas skuba iš kaimų nešdintis į pramonės centrus. Taip ateina du trys vyrai, moterų kiek daugiau”.

Gal kam atrodoys kontroversiška, kad “Naujienuose” rūpinasi religiniais reikalais. O kodėl gi plačią pažiūrą laikraščiu turėtų nerūpėti pilnutinis okupuoto krašto gyvenimas? Okupanto spaudimas vyksta kiekviename žingsnyje, kiekviename žingsnyje esama ir pasyvaus pasipriešinimo, ir viskas privalo užregėti ir apsvarstyti.

Pas mus, tremty, viešpatauja labai miglotas tėviškės gyvenimo vaizdas. Štai “Tėviškės žiburiuose” rašoma:

“Pagal kun. K. Žemaičio sudarytą statistiką, lietuvių katalikų kunigų visame pasaulyje šiuo metu yra 1663, kurių Lietuvoje — 864”.

Statistika nieko arčiau nesako. Kas ta pusė krašte likusių kunigų: karštiniai ar tik ką išventintų ir pareigas beinančių?

Iš viso, kiek veikiančių bažnyčių?!

Ana, “Draugas” persispausdino lenkų žinutę iš Vilniaus. Uždaryta tiek ir tiek bažnyčių. O kiek veikiančių? Be to, reikia žinoti, kad į Vilnių įeina, be kita ko, Naujosios Vilnios plotas.

Nemanau, kad tremties ku-

nigų vyriausybė nežinotų kas Vilniuje bažnyčių gyvenimas. Tačiau eilinis tremtinys iš viso neturi pilno vaizdo. Važinėja iš šiapus įvairūs turistai. Bet ką jie gali sužinoti, jei nežino iš viso arčiau Vilniaus. Daug balsų, bet pro šalį. Kiek teko teirautis, vis migla miglėlė. Iki šiol vienų vienas turistai atpasakoję tikrą padėtį. Dangus antu Vilniaus kaip seniau, bet antu žemės viskas eina į griuvėsius. Kontroversija ar ne, bet tokia šv. Kazimiero bažnyčia išsaugoma ateinančioms kartoms tik ačiū ateistams: iškunigis įrengia ateistinį muziejų, ir pastatas atnaujinamas. Kur buvo vyno sandėlis, dabar vėl švaru. Juk šv. Kazimiero bažnyčia ilgus metus naudota kaip sandėlis. Buvo pralyjamu stogu, išdažytas langais.

Tikromis žiniomis, begalo rūsti padėtis Misionierių bažnyčios, Sv. Kotrynos bažnyčios, nekas ir Dominikonų. Visų bažnyčių, kurios netarnauja šiam ar anam okupanto kultui, padėtis liūdna. Tinkas įra, vitražai suskeldėję, pavasarį ir rudenį pro visur varva vanduo.

II.

Pasakojama toks juokas:

Paleckis, Maskvos komandiruotas į čekų Prahą, laisvalaikiu užsuko į garsią katedrą. Dar Paleckis nespėjo sugrįžti į Vilnių, o jau kulto ministras viską žinojo, ir pasiskundė partijai: “... dar žmonės pamany, kad Lietuvoje nėra sąžinės ir religijos laisvės, jei pats Paleckis, norėdamas užėiti į bažnyčią, turi važiuoti į užsienius...”

III.

Iki šiol neteko pastebėti žinių apie tokią knygą:

“Legal Sources and Bibliography of Poland. By Peter Siekanowicz. General Editor: Vladimir Gsowski. Nowy Jork, F. A. Praeger, (1964)”.

Tai lenkų teisiniai(?) šaltiniai, kuriais jie remia savo sienų iki 1939 m. legalumą, vadina ir Vilniaus krašto okupaciją. Šaltiniai, kurie yra JAV kongreso Bibliotekos rinkiniuose.

IV.

Pravartu būtų žinoti ir ši knygą:

“Gotthold Rhode: Kleine Geschichte Polens Wissenschaftliche Buchgesellschaft. Darmstadt, 1965”.

Gal kas, arčiau didesniųjų bibliotekų begyvenantis, parencizuotų. Tai lenkams palankių vokiečių istorikų darbas. Kny-

(Nukelta į 3-čią psl.)

MONA LISA

LEONARDO DA VINCI KŪRINYS

MATERIALIZMO FILOSOFIJA LIETUVIŠKOJE SPAUDOJE

Kun. V. Bagdanavičiaus Studija

Rašo P. G.

Naujas mokslinis kūrinys laisvojo pasaulio lietuvių spaudoje, nedidelis, bet įdomus.

Tai kun. Vyt. Bagdanavičiaus, M.I.C., studija materialistinės lietuvių literatūros nuo “Aušros” laikų iki 1918 m.).

Jis yra vertas dėmesio dėl to, kad tai pirmas tokios rūšies veikalas. Autorius yra kunigas, bet stengiasi būti bešališkas ir bažnyčios priešams.

Kun. V. Bagdanavičius kurį laiką buvo Marijonų leidžiamo dienraščio “Draugo” redakcijos prižiūrėtojas (moderatorius), parašė knygą apie šv. Jono Aprešimą, yra veiklus lietuvių katalikų sąjūdžiuose tremtyje.

Kaip katalikų dvasininkas, jisai negali nebūti materialistinės filosofijos priešas. Tačiau jisai nėra siauraprotis ir fanatikas. Materializmą atmesdamas, jisai nori jį pažinti, ir iširti, ar yra jame kas gero, ko ir katalikams nereikėtų vengti.

Tokia kun. Bagdanavičiaus laikysena sutinka su naująja dvasia, kuriai atidarė langą į R.-Katalikų Bažnyčią vėlonis popiežius Jonas XXIII.

Pažiūrėkime, kaip tatai jam pasisekė.

Įvairios materializmo formos

Kun. V. Bagdanavičius rašo, kad materializmas ėmęs reikštis lietuviškoje literatūroje, pradėjus eiti “Aušrai”, atseit, 1883

metais. Garsiausias jo skelbėjas buvęs Jonas Šliupas.

Nors esą manoma, kar Šliupo raštai daugiausia prisidėjo prie “Aušros” žlugimo (ji ėjo tik trejus metus), bet materializmas iš lietuvių spaudos neišnyko, ir “Aušrai” sustojus. Jisai reiškesi “Varpe” ir kituose leidiniuose.

V. Bagd. randa tris materializmo formas: senovišką materializmą, kurį skelbė J. Šliupas; “Varpo” ir Vinco Kudirkos materializmą, pagrįstą daugiausia prancūzo Auguste Comte “pozityvizmu”, ir naująjį “dialektinį materializmą”. Bet tas antrasis materializmas esąs neaiškus, nes anglų filosofas Fr. Copleton, S. J. (jėzuitas) sakąs, jog pozityvistas galįs būti ir “deistu” (iš lot. žodžio deus, dievas). “Varpo” ir Kudirkos “materializmą” V. Bagdanavičius deda į šalį. Jam rūpi iširti tik senoviškąjį (Šliupo) materializmą ir dialektinį materializmą.

Tačiau savo knygos kitoje vietoje (p. 146) jisai sako, kad materialistinė filosofija pasireiškė Lietuvoje “visomis savo formomis: pozityvizmu, liberalizmu, socializmu ir komunizmu”.

Čia matome, kad yra ne trys, o keturios materializmo formos, neskaitant “senoviškojo materializmo”. Tai prieštaravimas tam, ką autorius teigė anksčiau.

Šis prieštaravimas atsirado iš to, kad trečiąją materializmo

(Nukelta į 2 psl.)

*) Kun. Vytautas Bagdanavičius, M.I.C., Lietuviška Materialistinė Literatūra iki Nepriklausomybės Paskelbimo. Atspaudas iš L. K. M. Akademijos Metrašcio II tomo, 145-207 psl. Roma, 1966.

MATERIALIZMO...

(Atkelta iš 1 psl.)

formą, dialektinį materializmą, autorius suskaldė į dvi formas: socializmą ir komunizmą. Ir dar pridėjo liberalizmą. Bet ar tai nuoseklus?

Jau pozityvizmą autorius laiko abejotinos rūšies materializmu, o su liberalizmu juk dar blogiau. Liberalų esama įvairaus plauko; yra gi ir liberalinių katalikų.

Antra vertus, anaipol ne visi socialistai yra materialistinės filosofijos šalininkai — pavyzdžiui, nebuvo materialistas vėlionis prof. Vincas Čepinskis ir nebuvo didis Prancūzijos socialistų vadovas Jean Jaures.

Socialistai, priimdami žmogų į savo partiją, neegzaminuoja jo filosofinių įsitikinimų. Jie neklausia, kokia jo tikyba ir ar jisai priklauso kokiai religinei organizacijai. Tikyba, socialistų nuomone, yra privatus žmogaus reikalas. Socialistai kovoja už religijos laisvę ir priešiasi jos varžymui.

Bet ką yra materializmas?

Dietzgeno pareiškimas

Kalbėdamas apie materializmą, kun. Bagdanavičius turi galvoje daugiausia marksizmą, kurį, jo manymu, "teisingai yra nusakęs marksizmo filosofas Juozas Dietzgen 1872 m. tarptautiniame komunistų kongrese Pragoje". Girdi,

"Šio filosofo vaidmenį komunistinės idėjos vystymesi yra įvertinęs pats Marksas, šitaip jį tame kongrese pristatydamas: 'Štai mūsų filosofas'. Dietzgen tada pareiškė: 'Žmonijos išganymas yra įpainiotas į šį (marksizmo) klausimą. Jis yra taip didelis ir puikus, kad visos kitos problemos, kurias laikas galės išskirti, turės tylėjime palaukti'".

Kun. Bagdanavičiui pasirodė, kad tais žodžiais Dietzgenas pasisakė už laisvės atėmimą katalikams. Ką tas filosofas pareiškė 1872 m., tai buvę įvykdyta, "marksizmui užėjus": komunizmas pasmerkė tikinčiuosius "tylėjimui" ir pavergtoji katalikų bažnyčia yra vadinama "Tylos Bažnyčia".

Čia krūva klaidų. Visų pirma, jokiame komunistų tarptautiniame kongrese 1872 m. K. Marksas nedalyvavo. Komunistų Sąjunga, į kurią jisai ir Friedrichas Engelsas buvo įstoję 1847 m., pakriko po to, kai buvo nuslopinti revoliuciniai 1848-1849 m. sąjudžiai. Su jų likučiais Marksas nutraukė ryšius ir savo jėgas pašventė ekonomijos klausimų studijavimui.

Į darbininkų judėjimą jisai ir jo draugas Engelsas sugrįžo tik tai 1864 m., kai Londone kūrėsi Tarptautinis Darbininkų Susivienijimas — "International Working Men's Association" — trumpai, Internationals. Ši tarptautinė pažangių darbininkų organizacija, kuri nebuvo nei komunistinė, nei socialistinė, sus-

kilo ir pakriko po Prancūzų — Prūsų karo (1870-71 metų) ir nelaimingai pasibaigusio darbininkų sukilimo Paryžiuje (Paryžiaus Komūna).

Paskutinis to Internationalo kongresas Europoje įvyko 1872 m. Hagoje, Holandijoje. Jame pirmininkavo K. Marksas, ir vienas iš delegatų buvo Joseph Dietzgen. Marksas jį tenai ir pristatė kongresui, kaip "mūsų filosofą".

Kova tame kongrese ėjo ne prieš tikybą ar katalikų bažnyčią, bet prieš rusų revoliucininką Michailą Bakūniną, kuris siekė paimti Darbininkų Internationala savo kontrolėn. Tas Hagos kongresas išmetė Bakūniną ir jo pasekėjus iš Internationalo!

Dietzgenas ir Marksas

J. Dietzgeno filosofija buvo "dialektinis materializmas", kaip ir K. Markso, bet ji ne tokia pat, kaip Markso. Dietzgeno sūnus Eugenijus (Eugen Dietzgen) savo atsiminimuose paskelbė ilgą laiško kopiją, rašytą 1880 m. spalio 16 d. Laiške Joseph Dietzgen pasakoja, kad nuo jaunų dienų jisai labiausiai domėjosi "logikos problema, paskutiniaisiais viso žinojimo klausimais".

Logikos, atseit, galvojimo taisyklių, nagrinėjimo rezultatus jisai išdėstė veikalė: "Das Wesen der menschlichen Kopfarbeit, dargestellt von einem Handarbeiter". (žmogiškojo galvos darbo esmė, išdėstyta rankų darbo darbininko). Šią veikalą Dietzgenas vėliau papildė kitu: "Acquisit der Philosophie".

Kitame laiške savo sūnui Joseph Dietzgen rašė (1883 m. lapkričio 7 d.), kad jam daugiau rūpi logikos, negu politinės ekonomijos dalykai, nes tai, ką jis pasako apie galvojimo pajėgą, "yra iki tam tikro laipsnio mano paties darbas ir išradimas, tuo tarpu kai ekonominė įžvalga aš gavau visai gata, (fix und fertig) iš Markso".

Taigi Dietzgenas yra Markso pasekėjas, marksistas, politinės ekonomijos klausimuose, bet ne filosofijoje.

Šią faktą patvirtina ir Markso bendradarbis Engelsas. Savo nedideliame, bet įdomiame veikalė apie Ludwigą Feuerbachą ("Ludwig Feuerbach und der Ausgang der klassischen deutschen Philosophie") Engelsas aiškina dialektikos esmę ir sako: "Ir šią materialistinę dialektiką, kuri per metus buvo mūsų geriausia darbo priemonė ir aštriausias ginklas, atidengėme ne tik mes, bet taip pat, nepriklausomai nuo mūsų ir nuo paties Hegelio, vėl atidengė nuostabiausiu būdu vienas vokiečių darbininkas Joseph Dietzgen".

Dietzgenas buvo nepaprastas žmogus. Nebaigęs net vidurinės mokyklos, Dietzgenas sugebėjo išvystyti filosofiją, kuria gėrėjosi tokie garsūs asmens, kaip Marksas ir Engelsas. Iš amato jisai buvo kailius (Lohgerber). Jo ir išvaizda buvo nepaprasta: daugiau kaip 6 pėdų milžinas,

placiais pečiais, didele barzda ir patriarchišku ruožų veidu. Pažinojusieji jį asmeniškai sakydavo, kad jisai esąs panašus į didįjį vokiečių poetą Goethę. Gimė 1828 m. miestelyje netoli Koelno, Vokietijoje. Mirė ir palaidotas 1888 m. Čikagoje.

Ludwig Feuerbach Būchnerio įkvėpėjas?

Nuo dialektinio materializmo, tiek Markso, tiek Dietzgeno, labai skiriasi "senoviškasis materializmas", kurio žymiausias atstovas lietuvių spaudoje buvo, anot kun. Bagdanavičiaus, Jonas Šliupas, kuris išvertė lietuvių kalbon vokiečių filosofo L. Būchnerio veikalą "Spėka ir Medega".

Būchnerį autorius vadina "mechanistinio materializmo atstovu" ir apie jį rašo: "Tikrasis jo įkvėpėjas yra Feuerbachas". Būchneris buvęs populiarus, nes buvęs negilus (tikra tiesa), bet jį, laikui bėgant, atmetė socialistai dėl to pasmerkimo, kurio iš Markso susilaukė Feuerbacho filosofija".

Bet tai klaida, tiksliau sakan, trys klaidos.

Feuerbachas nebuvo Būchnerio įkvėpėjas; Marksas Feuerbacho nepasmerkė; Marksas drauge su Engelsu Feuerbachą kritikavo, bet kartu kėlė jo didelius nuopelnus filosofijai; jie, ypač Engelsas, smerkė Būchnerio "mechanistinę filosofiją", kuri suvulgarino Prancūzijos 18-jo šimtmečio enciklopedistų mokymus.

Apie tai plačiau rašė Fr. Engelsas augščia paminėtoje knygelėje "Ludwig Feuerbach..." Ji buvo parašyta 1888 m., Marksiui jau prieš penkerius metus mirus. Tačiau nėra abejonės, kad Engelsas išdėstė ne vien savo, bet ir mirusiojo savo drango pažiūras. Be to, juodu abu, dar 1845 metais, kartu išdiskutavo ir kritiškai pasisakė apie Feuerbacho filosofiją, kurios entuziastiškais šalininkais juodu buvo virtę, kai perskaitė jo veikalą "Das Wesen des Christentums" (Krikščionybės Esmė). Engelsas rašo: Entuziazmas buvo visuotinis; mes visi ūmai viltome feuerbachiečiais".

Kas tie "mes"? Tai kairieji Hegelio filosofijos šalininkai. Hegelis, didžiausias 19-jo šimtmečio pradžios filosofas Vokietijoje (gal net visame pasaulyje) mokė, kad viskas tiek gamtoje, tiek žmonių visuomenėje keičiasi; kad nėra amžinų idėjų, amžinų teisės ir dorovės įstatymų; kas praeityje buvo laikoma teisinga ir dora, tas šiandien vertinama visai priešingai. Vienintėlis pastovus dalykas tai kitimas.

Tokią filosofiją esmėje skelbė senovės graikų filosofas Heraklitas (540-475 prieš Kristų), kuris sakė: "panta rhei" (viskas teka); jūs negalite perbristi per tą pačią upę du kartus (nes, kai brisite antrą kartą, upė jau bus kitokia).

Bet kodėl viskas keičiasi? Hegelis aiškino, jog viso ko keiti-

masi (kitimą) daro idėja, kuri esanti įsikūnijusi nesuskaitomai daugybėje įvairiausių daiktų, matomų ir nematomų. Absoliuti Idėja be paliovos "juda", pasireikšdama įvairiose formose. Hegelis manė suradęs Idėjos keitimosi įstatymą, kuris esąs toks, kaip žmogaus galvojimo, t. y., "dialektiškas".

Čia užimtų per daug vietos tą Hegelio teoriją pilnai išaiškinti. Ji buvo sužavėjusi daugelį inteligentų ne vien Vokietijoje, bet ir kitose Europos šalyse. Tačiau jos pasekėjai pradėjo abejoti: iš kur gi ir kaip ta idėja atsirado? Jeigu ji atsirado protaujancio žmogaus galvoje, tai kas ją tenai idėjo?

Į šiuos klausimus bent iš dalies atsakė Feuerbachas, parodydamas krikščionybės pavydėje, kad mus apsupantis pasaulis yra ne mūsų galvose, bet gyvenimo tikrovėje, su kuria žmogus kasdien susiduria. Tačiau Feuerbachas neišaiškino, kodėl keičiasi žmogaus galvojimas, ir koks santykis yra tarp materialinės tikrovės ir idėjos.

Jisai sustojo pusiaukelėje tarp idealizmo ir materializmo. Ir jisai pats tai pasakė: "Atgal aš pilnai pritariu materialistams, bet priekyn ne".

(Bus daugiau)

Neblėsta pavergtų tautų susipratimas

Spalio gale Miunchene įvyko Sovietų Sąjungos Studijų Instituto konferencija, skirta peržvelgti bolševikinės valdžios 50 metų "pažadų ir tesėjimų" balsui.

"Elta-Pressedienst" pranešimu, konferencijoje buvo pateikta per 20 itin aukšto lygio pasakaitų. Ypač spalvingas buvęs prof. Richardo Pipes, iš Harwardo universiteto, pranešimas apie tautybių problemą. Pranešėjas pabrėžęs, kad nerusų tautose per pastaruosius 50 metų tautinis susipratimas ne tik neišblėses, bet greičiau paryskės ir sustiprės. Nepaisant ūkinį ir kultūrinį nutautinimo pastangų, apie surusėjimą nesą nei kalbos. Priešingai, tautiniai kadrai reikalauja daugiau įtakos ir galios. "Sprendimas" tautinės sąmonės išnykimo prasme priklausąs iliuzijų sričiai. Tautybių klausimas tebesąs grėsmingas sprogmuo. "Amerikos lietuvis Stanley Vardys" (prof. Stasys Vardys) patvirtinęs pranešėjo nuomonę, tik jis manęs, kad sovietai, tikrai pripažindami kalbines ir kultūrinis teises, galėtų tautinių junginių lojalumą patraukti bendros valstybės naudai.

Konferencijoj dalyvavę apie 150 sovietologų, jų tarpe eilė žymių tarptautinio masto tyrinėtojų. (E)

— Vokiškai leidžiama "Elta-Pressedienst" lapkričio numeris išsamiai nagrinėja Maskvos peršamąją "Sovietinio patriotizmo" idėją ir iškelia iš po to lukšto ryškų sovietinį didžiarsišką nacionalizmą. (E)

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1 psl.)

ga, beto, greit ketina pasirodyti anglų ir prancūzų kalbomis.

Knyga dedikuojama, be kita ko, savo broliui, kuris "1939 m. rugpjūtį apleido gimtąją pastogę (išvykdamas į karą kaip lenkų karys. Namų negrįžo. Vietą, aplinkybės ir jo mirties laikas kaip buvę lieka nežinomi").

V.

"Literatūroj ir Mene" skaitome:

"...bibliotekininkai jau seniai svarsto mokinių užklasinio skaitymo problemas. Šiuo metu daugelio mokinių skaitymo kultūros lygis yra žemas. Abiturientai, pradėję studijuoti aukštesiose mokyklose, dažnai neturi elementariųjų bibliografinio raštingumo pagrindų (nemoka naudotis katalogais, enciklopedijomis, bibliografiniais leidiniais, nemoka vesti užrašų, konspektuoti knygų ir t. t.). Dėl to kalti ir bibliotekininkai, ir mokytojai. Tik didesnių miestų bibliotekos bando kelti mokinių skaitymo kultūrą.

Mūsų metodistai nerado nė vienos mokyklos bibliotekos, kurioje fondų sudėtis pilnai atitiktų mokinių poreikius. Kodėl taip yra? Visų pirma, į mokyklų bibliotekas beveik iki pastarųjų metų buvo žiūrėta kaip į nereikalingus priedus. Antra, mokyklų bibliotekoms papildyti skiriama labai maža lėšų (maždaug po 10 — 30 kapeikų vienam mokiniui), ir tos ne visuomet panaudojamos protingai".

Rašo Kauno viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotojas J. Baltušis.

Ta pačia proga kitas iš to paties laikraščio vaizdelis:

"Štai Raseinių rajono "Jaunosios gvardijos" kolūkyje, kalbant apie kultūrinį darbą, visi numoja ranka

— Ir labiausiai mėgstančiam knygą nėra noro užteiti biblioteką, kuri daugiau panaši į makulatūros sandėlį. — pasakė komjaunimo komiteto narys R. Valys. — Čia knygos suverstos kaip papuolė, laikraščiai išmėtyti, nekomplektuojami.

— Kai atvažiuoju dirbti, sunkiausiai suradau biblioteką. Ant durų net užrašo nėra, — kalbėjo mokytoja A. Aleksiejūtė.

— Nėra nei darbo valandų, nei planų. O skelbimai apie šokius (visada nuobodžius) iškljuojami pakelėje ant stulpų ir medžių.

— Moksleiviai, norėdami pakeisti knygas, dažnai turi eiti pas vedėją į namus, kartais gauna raktus ir bibliotekoj seimininkauja patys, — pasakoja Pažečių aštuonmetės mokyklos direktorius E. Balandis. — Ir tas, kuriam reikėtų skaityti M. Sluckio "Gerus namus", pasiima E. Zolia "Zerminaitį"...

Daug susirinkime buvo pasakyta karčios tiesos. Ir kad nebuvo nė vieno literatūrinio ar ateistinio vakaro. ir t. t.

VI.

Anapus geležinės uždangos juokiamasi:

— Koks skirtumas tarp rusiškų ir bolševikiškų pasakų?

— Rusų pasakos prasidedavo žodžiais "Už kalnų, už girių, už septynių upių..." O dabartinės, bolševikų pasakos prasideda žodžiais: "TASS agentūra praneša..."

NKVD pareigūnas sako: "Draugas Leninas mokė, kad svarbiausia yra žmogus! Mes, komunistai, visada turime atsi-

Švęskim šias Kalėdas Argentinoje

Gruodžio 21 dieną iš Miami į Buenos Aires sprausminiu lėktuvu išskrenda didelė lietuvių ekskursija. Kelionė į Argentiną ir atgal į Miami kainuos \$395.00. Kelionė sprausminiu iš Chicagos į Buenos Aires ir atgal tekainuos tik \$500.00. Tiketas galios 90 dienų. Jeigu kas norės Brazilijoje aplankyti Rio de Žaneiro, tai turės pridėti dar \$96.00.

Sausio 25 dieną kita lietuvių ekskursija iš Miami išskrenda į Buenos Aires jaunimo kongresą. Kelionė Miami — Buenos Aires ir atgal kainuos tik \$395.00. Keleiviai galės su grupe grįžti į JAV arba pasilikti pas savo pažįstamus bei gimines. Tiketas galioja 90 dienų.

Kalėdoms visos vietos lėktuvuose būna užimtos, užtat iš anksto reikia užsiregistruoti, kad vieta lėktuve būtų užtikrinta ir galėtumėte pasinaudoti šiomis nupigintomis kelionėmis. Reikia be atidėlio pranešti vardą, pavardę ir susižinoti su šia įstaiga.

Vizai gauti ir dokumentams paruošti reikalingas laikas, todėl registruokitės galimai anksčiau, kad vėliau kelionė nesusitrukdytų.

Walter Rask-Rasčiauskas

BEALE - RASK TRAVEL SERVICE

Room 2008 - 67 E. Madison St.
Chicago, Ill. 60603
Tel. FI 6-2368

Washingtonas skęsta popieriniame tvane

Kiek JAV centro įstaigose yra prirašomė ir sunaudojama popieriaus, galima įsivaizduoti iš vieno kongresmano pateikto pranešimo:

Jei vienas žmogus per kiaurą dieną nieko kito nedarytų, kai tik kas sekundė mėtytų lauk po vie-

minti didžiojo Lenino žodžius. Kai yra žmogus, tai straipsnis jau lengva pritaikinti, ir kulipkų atsiras..."

Vilniuje 2 įkaušę rusai šnibzdasi: Ir sako vienas:

— Žinai, Ivanai, aš tave be galo myliu, ir štai už ką. Ne už tai, kad esi kyšininkas ir vagis, ne už tai, kad rašinėji skundus prieš draugus, bet už tai, kad esi toks nuoširdus geras komunistas... J. Cicėnas

na lakštą, tai trukytų 2,000 metų, kol jis pasiektų apačią stirtos, kuri lakštą po lakšto sudėjus užimtų 25 milijonus kubinių pėdų.

SENIS IŠGĄSDINO SENUTĘ

Vienas linksmas žentas pasakojo, kaip jis norėjo savo uošvieni gerą padaryti.

"Mano uošvė yra 78 metų amžiaus, deja našlė. Vieną vakarą, norėdamas kad jos nebūtų namie", sukomandavau jai "deitą" su 85 metų seniu. Uošvė grįžo namo nieko netrukus ir gana susijaudinusi.

"Kas nutiko?" paklausiau. "Kam iš manęs juokus kreti!" ji subarė. "Aš jam tris kartus turėjau mušti į veidą".

"Jis per daug sau pavėlėjo?" "Niekio panašaus", sudejavo senutė. "Aš maniau, kad jis nebegyvas..."

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

turi oficialią sutartį su VNESHPOSYLTORG'Ų įstaiga siųsti siuntinius į įvairias U.S.S.R. vietas.

Per 36 metus mes sąžiningai aptarnavome tūkstančius klientų visoje U.S.A.

Mes ir toliau jums siūlome savo sąžiningą ir profesionališką aptarnavimą, siūnciant Jūsų dovanas į paskyrimo vietas.

Turime didelį pasirinkimą įvairių prekių prieinamomis kainomis. Garantuojame greitą ir tikslų pristatymą Jūsų dovanų, beto gavėjui nieko nereikia mokėti.

Jūsų siuntiniai apdraudžiami visais atžvilgiais.

Gauti siuntiniai išsiunčiami per 24 valandas.

Saugų pristatymą Jūsų siuntinių garantuojame savo firmos vardu ir parašu.

PAGRINDINĖ ĮSTAIGA:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET PHILADELPHIA, PA. 19106
Tel.: 215 — 925-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA, PA. 19123 632 W. Gerard Avenue WA 5-8878	MIAMI 37, FLA. 2755 Biscayne Blvd. FR 9-8712
BALTIMORE 24, MD. 3206 Eastern Avenue DI 2-2374	MINNEAPOLIS 14, MINN. 217 E. Hennepin St. FE 2-4908
SO. BOSTON 27, MASS. 390 West Broadway AN 8-8764	NEW BRITAIN, CONN. 06051 165 Hartford Avenue 225-3192
CHICAGO 32, ILL. 4102 Archer Avenue FR 6-6399	NEW YORK, N. Y. 10011 135 West 14th Street CH 3-2583
B R A N C H CHICAGO 22, ILL. 2242 W. Chicago Avenue BE 5-7788	OMAHA 7, NEBR. 5524 So. 32nd Street 731-8577
CLEVELAND 3, OHIO 7023 Superior Avenue UT 1-0807	PARMA, OHIO 44134 5432 State Road 749-3033
DETROIT 10, MICH. 6460 Michigan Avenue TA 5-7560	PITTSBURGH 22, PA. 346 Third Avenue GR 1-3712
ELIZABETH, N. J. 943 Elizabeth Avenue EL 4-7068	ROCHESTER 21, N. Y. 683 Hudson Avenue BA 5-5923
HAMTRAMCK 12, MICH. 11415 Jos-Campau Avenue TO 8-7940	NEW YORK, N. Y. 10003 101 First Avenue OR 4-3930
KANSAS CITY, KANSAS 18 So. Bethany AT 1-1757	SAN FRANCISCO 22, CALIF. 1236 — 9th Avenue LO 4-7981
LOS ANGELES 26, CALIF. 3216 Sunset Blvd. NO 5-9887	SEATTLE, WASH. 98103 1512 N. 39th Street ME 3-1853
VINELAND, N. J. Parrish Hall West Landis Avenue 609 — 691-8423	TRENTON, N. J. 730 Liberty Street LY 9-9163

CENTRINĖ ĮSTAIGA NEW YORKE

220 Park Ave. South New York, N. Y. 10003
Tel.: 212 — 982-8410

Klijentams, kurie siūncia siuntinius per NEW YORK centralinę įstaigą, siūlome apžiūrėti PODAROGIFTS, INC. prekių parodą. Ten yra labai daug Sovietų pagaminių, kuriuos galite pasiųsti savo giminiams, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.

Turistai ir lankytojai į bet kuria U.S.S.R. dalį gali nusiųsti dovanų savo draugams ir giminiams iš anksto užmokėję muitus mūsų įstaigoje. Pažymėjimus iš mūsų galima gauti paštu. Tikrai išvardinkite smulkiai dovanas, kurias norite pasiųsti.

Turistams ir lankytojams kelionės į Sovietų Sąjungą sutvarkomos per pirmuosius Inturisto atstovus J. A. Valstybėse — GLOBE TRAVEL SERVICE, INC., 716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. (Walnut 2-6100).

GERA NAUJIENA

ALSS Literatūros Fondas savo leidinių kainas sumažino:

St. Kairio LIETUVA BUDO ir TAU, LIETUVA — dabar po	\$2.00
K. Bielinio DIENOJANT ir PENKTIEJI METAI — dabar po	\$2.00
TERORO ir VERGLIOS IMPERIJA SOVIETŲ RUSIJA po	75 ct.

Kreiptis į vietos lietuviškų knygų platintojus.

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siūsti: Daliai Bylaitienei, 6949 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

9 METAI

1966

NR. 11 (219)

BRUNONAS BUŠACKIS

(1909. 7. 4 – 1966. 9. 3)

1966 m. rugsėjo mėn. 3 d. Čikagoje mirė didysis paneuropietis, taurus šviesietis — vienas iš "šviesos" Sambūrio steigėjų, teisininkas Brunonas Bušackis.

Lietuviai akademikai Brunoną Bušackį pažinojo ne vien tik kaip intelektualą, gerai pasiruošusį teisininką, bet ypatingai kaip didelės tolerancijos asmenybę, lietuvi, europietį, teisingiau paneuropietį, visur ir visada bekompromisiškai kovojusį už "senutę" Europą — Vakarų kultūros lopšį, už visus tos "senutės" vaikus — nepriklausomos vakarų Europos tautas ir ypatingai už savo gimtąją Lietuvą.

Brunoną Bušackį galima būtų pavadinti lietuviškuoju Coudenhove — Kalergi, žinomą Paneuropos Sąjūdžio steigėju ir, vėliau po antro didžiojo karo įsisteigusio Europos Sąjūdžio pradininku. Su Coudenhove — Kalergi Brunonas Bušackis palaikė plačią korespondenciją. Iš paskutinių Brunono Bušackio laišku, rašytų Coudenhove — Kalergi, galima spręsti, kad jis buvo nusivylęs jo gana pasyvia laikyse na pavergtų vidurio ir rytų Europos tautų atžvilgiu.

Brunonas Bušackis ne tik tai mėgo teise, istorija, bet taip pat filosofiją ir ypatingai tuos Vakarų Europos egzistencialistus, kurie ne tik pripažino kritišką pokarinės Europos padėtį, bet taip pat ieškojo receptų toms problemoms išspręsti. Vienas jų, prancūzų filosofas Denis de Rougemont, ypatingai mėgiamas ir linksniojamas Brunono Bušackio, buvo egzistencialistas — personalistas; kuris skelbė, kad žmogaus idealas yra gimęs iš dvigubo žmogiško įsipareigojimo: iš įsipareigojimo savo asmeniškam pašaukimui atžvilgiu ir visuomenės atžvilgiu. Tur būt, nektysime tvirtindami, kad šis visuomeninis įsipareigojimas buvo didelė Brunono Bušackio kūrybinio gyvenimo dalis, davusi lietuviškai visuomenei visų eilę išspausdintų ir dar neišspausdintų knygų bei straipsnių. Iš jų pažymėtini: Martynas Mažvydas, Radvila Juodasis, Kristijonas Donelaitis, Paneuropos Unijos veikla (ta pa-

čia tema teisės disertacija 1949 metais Freiburgo Universitete "Die Entwicklung der Plaene zu der Vereinigten Staaten von Europa im Lichte des Voelkerrechts") ir kiti. Gerai žinodamas daug svetimų kalbų Brunonas Bušackis rašė ne vien tik lietuvių, bet taip pat ir vokiečių, prancūzų ir kt. kalbomis, bendradarbiaudamas ir europietiškoje spaudoje.

Prieš dešimt metų, šio straipsnio autoriaus paprašytas, Brunonas Bušackis, "Naujienose" prisimindamas "šviesos" Sambūrio dešimtmetį, rašė: "Tebūnie man leista prisiminti tas nuotaikas, kuriomis Sambūris "šviesa" prieš dešimt metų gimė: 1946 metų pavasaris, nežiūrinį tariamo vakarinių alijantų laimėjimo, nebuvo tautų laisvės pavasaris. Raudonasis Ivanas pasiekęs Elbės kraštus, ne tik bolševizmo nusiaubtai Lietuvai ir visai Rytų Europai atnešė politinę mirtį ir fizinę tų kraštų gyventojų eksterminaciją, bet ir begalinę grėsmę visai Vakarų Europos kultūrai. Tokios situacijos akivaizdoje saujelė akademinio Lietuvos jaunimo tremtyje, itin pajutusį atsakomybę prieš liejamą brolių kraują, ryžosi susijungti į dvasinės rezistencijos sambūrį. Ne gigantų — galiūnų pašėlusį įžūli ambicija sulaikyti žemyn dardančius likimo ratus, bet partizanų beviltiškų kovų tėvynėje sukėltoje moralinės kančios ir pasipriešinimo pareigos emocija buvo tas jausmas, kuris buvo bendras Vokietijoje studijavusiai dar neorganizuotų jaunų akademikų grupei. . . Dėl to Sambūrio "šviesa" ideologinių tezių preambulėje jaučiama minorinė humanistiško patriotizmo gaida, lyg įkvėpėju būtų buvęs savo tragiškumu skaitus ir taurus Kęstutis, nekrikštytas Lietuvos riteris, kuris savo tautiniam tikslui siekti atsisakė savo mahiavelinių priemonių. Steigėjų ir jų vienminčių buvo giliai pajaustas atskiro individo masių siautime bejėgiškumas, o kartu ir kenčiančių žmonių skausme solidarumas. Dėl to egzistencialistų paskleistoji komunikacijos mintis, komunikacijos, kurioje vienoje žmogui atskleidžiama tikroji Būtis, į "šviesą" susispietusių jaunuolių sąmonėje rado gilų aidą. . . Kokia ten bebūtų "šviesos" ateitis: atėję tikras šviesuolis neraišys

didžiąja raide, ne dėl to, kad jis ateityje tematyto iš anksto fiksuotus praeities į esamąjį laiką pirmyn mestą refleksą, bet dėl to, kad jam gyvenimas yra amžina dabartis, su neišvengiamomis prievolėmis čia ir dabar. Rūpestyje ir baimėje, kad gyvenamoji akimirka nenustotų prasmės ir vertės, šviesietiška supras tas žmogus bandys egzistencialistų mokymus iš laiko padaryti amžinybės refleksą ir jį tartum sustabdydamas, iš laiko atomo padaryti amžinybės atomą. Toks žmogus supras Kierkegardo atrastąją tiesą: "Kas tenori viltimi pasikelti virš dabarties, yra bailys; Kas tik prisiminimais nori užmiršti dabartį, yra gašlus; vyras tėra tas, kas su drąsa pakartoti, gyvena dabartyje".

Ir pagaliau, kuo tikėjo Brunonas Bušackis? Savo gyvenimo įsipareigojimais, kurių nemažą dalį atliko, o kitą dalį atliks tie, kurie, anot jo mėgiamo filosofo Denis de Rougemont, sudaro tokias asmenybes, kurio yra autonomiški ir kartu solidarūs, laisvi ir kartu įsipareigojantys ir kurie yra ne tik laisvi, kaip individualistai, bet ir ne tik užangažuoti, kaip totalitaristai.

Neabejojame, kad atsisveikindamas velionis Brunonas Bušackis savo kolegoms šviesiečiams — santariečiams ir visiems lietuviams būtų tik vieną palinkėjęs: vėl pamatyti laisvą Lietuvą, laisvų Europos tautų tarpe, įsijungusią į jo tikėtą Paneuropos Sąjūdį.

J. V.

DEŠINIEJI IR KAIRIEJI

Politinė mūsų emigrantinės visuomenės diferenciacija — tikras babelio bokštas. Niekaip joje nebegalima susigaudyti. Nežinia nei kiek politinių grupių ar partijų yra, nei, svarbiausia, kam jos atstovauja. Štai buvę varpininkų ir liaudininkų palikuonys balsuoja už Goldwaterį ir pasirašinėja vadinamo konservatorių klubo atsisaukimus, arba buvę socialdemokratai gina namų savininkų interesus ir nel nevensia rasistinių išdaigėlių, tuo tarpu kai buvę ateitininkų įpėdiniai su simpatija seka, kas dedasi Selmoje.

Tur būt, beveik visi jaučiame, kad tokia politinė mūsų visuomenės makalynė nėra naudinga ir kad mūsų politinių grupių ar partijų vardai

neatliepia į realius tos visuomenės politinius įsitikinimus. Kartas nuo karto pasireiškia bandymai "konsoliduoti" mūsų visuomenės politinį išsiliejimą, pavyzdžiui, suvedus jį į keturias "pagrindines" sroves: krikščionis demokratų, tautininkus, socialdemokratų ir liaudininkus, tikint, kad ir būsimoje demokratinėje Lietuvoje tokia politinė diferenciacija galėtų turėti tam tikro pagrindo.

Kaip bus būsimoje Lietuvoje, ne mums šiandien spręsti, bet kad tos keturios grupės neatitinka mūsų emigrantinės visuomenės politinio svorio pasiskirstyme, tur būt, nereikia nei sakyti. Be to, politiškai aktyviai mūsų visuomenei ir

(Nukelta į 5 psl.)

LAIŠKAS IŠ ČEKOSLOVAKIJOS

Pasiekus Čekoslovakijos sieną, tuojau pasitinka išoriniai ženklai, skelbia skirtingą politinę santvarką. Ant garvežio kabo didžiulė raudona žvaigždė (kaip kadaise sovietų revoliucijos laikais), o panašių figūrų pasimato ir ant vieno kito didesnio pastato. Važiuojant per miestus, retkarčiais pasirodo ilgi plakatai, kuriuose kondensuoti šūkiškai skatina žmogų link našesnio darbo arba naujos ateities. Tačiau kitaip pradeda važiuoti pats traukinys. Jei iki sienos jo greitis buvo smarkus kaip pridera ekspresui, sieną pervaziavus tempas sulėtėja, nes ir šiaip jau vagonai pradeda mėtytis ir svyruoti į šonus. Vadinasi, geležinkelio bėgiai nėra pirmos rūšies stovyje, nors ši linija ir yra viena iš pagrindinių visame krašte.

keturių grupių yra per daug. Amerikos (ir Kanados, ir Australijos) pavyzdžiams veikiant, ima kristalizuotis dvi pagrindinės minties ir veiklos srovės mūsų visuomenėje: konservatorių ir liberalų, prisirišusių prie praeities ir žiūrincių į ateitį, tų, kurie su įtarimu žiūri į betkokį sąlytį su kraštu, ir tų, kurie tokio sąlyčio visiškai nebijo ir nevengia, tų, kuriems civilinių teisių sąjūdis nesimpatiškas ir svetimas, ir tų, kurie žygiuoja į Selmą arba tam žygiui pritaria ir t. t. ir t. t. Tokiame visuomenės pasidalinime nieko naujo. Kiekvienoje sveikoje ir laisvoje visuomenėje rasime šias dvi sroves.

Tolimesnis klausimas yra semantikoje: kaip tas dvi sroves pavadinti? Dar nesame taip suamerikonėje, kad persimintume demokratų ir respublikonų sąvokomis. Tai visiškai netiktų nei Kanados nei Australijos lietuviškai visuomenei, o, be to, katrai srovei priklausau pietinis demokratas arba šiaurinis respublikonas. Goldvaterinio šišo metu labai išpopuliarėjo konservatoriaus sąvoka. Net susiorganizavo gana veiklus ir agresyvus konservatorių klubas. Iš esmės, konservatoriaus sąvoka, ypač kaip ją supranta anglai, gana gerai tinka pirmajai visuomenės srovei pavadinti. Taip konservatizmą supranta ir daugumas šviesesnių Amerikos ir Kanados konservatorių. Bet, berods, ne taip konservatizmą supranta mūsų konservatorių klubas. Jis konservatizmą supranta panašiai, kaip anos rusų Dūmos kraštutiniųjų lyderis Vladimiras Mitrofanovičius Puriškevičius, kuriam kiekvienas, kuris sėdi į kairę nuo jo, vertas pastatyti prie sienos. Mūsų iš esmės konservatyvioje emigrantinėje visuomenėje yra gana daug puriškevičių, kartais užimančių net vadovaujamas postus. Jie nebūtinai priklauso konservatorių klubui. Neretai tai net būvę demokratinė ir net kairiųjų pažūrų žmonės.

Be abejo, iš šios laikinės li-

Skyriuje kartu važiuo trys iš Paryžiaus universiteto atostogoms grįžtą čekai studentai, kurie, deja, kalbėjo tik čekiškai ir prancūziškai. Bet netrukus pasirodė, kad angliškai kalba šalia manęs sėdįs vidutinio amžiaus čekas, grįžtas po kelių savaičių apsilankymo Anglijoje. Paaikšėjus, jog esu iš tolumo krašto ir kad važiuoju į Pragę rimtais tikslais, jis pasidarė gana kalbus ir mūsų pašnekėsiui temų nebetruko. Šis pasikalbėjimas ir tapo puikiu įvadu į naują situaciją. Jau kelis metus jis laukęs vizos, kad galėtų nuvažiuoti į Angliją aplankyti savo giminių, bet čekų įstaigos tą malonumą suteikusios tik prieš porą mėnesių. Iš viso, jo manymu, dalykai Čekoslovakijoje stiprokai pasikeitė per paskutinius du metus: jei anksčiau į

gos mūsų visuomenė pagis. Ir joje, kaip ir kiekvienoje sveikoje ir laisvoje visuomenėje, reikšis dvi pagrindinės srovės, kurias mes siūlytume vadinti dešiniąja ir kairiąja srovėmis. Maždaug per 20 metų (1905-1926) dešiniųjų ir kairiųjų sąvokos buvo labai gyvos Lietuvoje. Dešiniųjų ir kairiųjų sąvokos, man atrodo, tinkamesnės, kaip konservatorių ir liberalų (kur dėsis socialistai?), atžagareivių ir pažangiųjų, konservatorių ir radikaliųjų. Ypač kad dešiniųjų ir kairiųjų sąvokos beveik nėra apsinkintos jokia nemalonia praeities ipoteka.

Gal tik iš jų reikėtų visiškai išjungti religinis momentas, kuris, deja, praeityje gana daug svėrė. Pasiskirstymas į dešiniuosius ir kairiuosius nieko bendro neturi su Mato evangelijos (25, 34-41) paskutiniojo teismo aprašymu. Šiandien, man atrodo, ne vienas ateitininkas daug labiau tinka į kairiųjų srovę, o ne vienas buvęs varpininkas ar socialdemokratas turėtų būti pastatytas kone pačioje dešinėje. Nesutikčiau ir su dr. A. J. Greimo kairumo samprata ("būti kairesniais už komunistus"), nes, pavyzdžiui, žmogaus ir individo laisvės atžvilgiu kai kurie komunistai šiandien stovi dešiniau net negu mūsų konservatorių klubas. Tą pat, tur būt, galima būtų pasakyti ir nacionalistinio šovinizmo atžvilgiu, kurį savo laiką taip puoselėjo Stalinas, o dabar puoselėja Kinijos komunistai ir mūsų konservatorių klubas.

Dešiniųjų ir kairiųjų srovės yra rimtas daiktas, ir joms abiem su jokiais ekstremizmais nepakeliui.

K. Stropus

P. S. Būtų įdomu nustatyti, kada tiksliai Lietuvos politiniame gyvenime ir spaudoje imta operuoti kairiųjų ir dešiniųjų sąvokomis. Kai kas iš senesniųjų mūsų veikėjų (P. Grigaitis, R. Skipitis, M. Krupavičius ir kt.) galėtų tą klausimą paryškinti.

Vakarais išvažiuoti būvę beveik neįmanoma (išskyrus valdžios žmones), šiandien tai jau esą lengviau, bet visvien kas nors iš šeimos turįs pasilikti krašte. Sužinojęs mano kelionės tikslą, tikino, kad ten būsiu visai gerai traktuojamas, bet kartu pridūrė, kad geriau ten kalbėti prancūziškai arba angliškai, bet ne vokiškai ar rusiškai. Kiek tai liečia vokiečius, čekai dar turi nemalonų prisiminimų iš paskutinio karo (net draugiškos vokiečių delegacijos vežamos į Lidice), o su rusais santykiai nebesą tokie šilti, kaip po karo.

Paskutinioji pastaba buvo gana įdomi ir šiek tiek netikėta, tačiau po vėlesnių patirčių pasirodė turinti daug tiesos. (Kai po keletos dienų teko klausiti Pragoje gyvenantį jauną amerikietį marksistą, kaip čekai laikosi rusų atžvilgiu, atsakymą jis davė nusukdamas žemyn nykštį). Atrodo, jog santykių pablogėjimas pirmoje eilėje kilo iš ekonominių priežasčių, nors čekai neužmiršo ir to fakto, kad po karo Sovietų Sąjunga inkorporavo gabalą rytinės Čekoslovakijos. Per paskutinius keletą metų, minkštėjant geležinei uždangai tarp Čekoslovakijos ir Vakarų, pamažėle čekams atsivėrė prieš akis faktas, kad jie pergyvena ekonominius ir kitokius nepriteklus, t. y., kad, palyginus su Vakarų Europa, jų gyvenimo standartas yra daug žemesnis. Visai tipiškai mano kaimynas aiškino, kad skirtingas gyvenimas, kurį matysiu Pragoje, esąs toks todėl, kad Čekoslovakija, nors ir potencialiai turtingas kraštas, savo gaminius turi siųsti į Sovietų Sąjungą bei kitus Rytų kraštus; tokio eksporto nauda esanti suvartyta įvairiomis sutartimis, iš kurių pelnosi tik rusai. Šitoks argumentas, atrodo, yra Čekoslovakijoje plačiai paplitęs, nes jį vėl vienokioje ar kitokioje formoje teko girdėti ir kitose aplinkybėse. Iš čia, atrodo, ir čekų-rusų draugystės atšalimas, nors sunku pasakyti, kiek jis turi svorio grynai politinėje

plotmėje. Rytų bloke politiniams ryšiams pakeisti liaudiško nusiteikimo nepakanka.

Kad čekų ekonomijai labai reikia vakarietiškos valiutos, pasimato labai greitai. Šitas faktas yra viena iš priežasčių, kodėl per paskutinius metus (ardu) tiek daug dėmesio kreipiama į turizmą, nors jis, kaip matysime, tam tikrais politiniais atžvilgiais yra ir labai nenaudingas. Bet šiuo metu turistai Čekoslovakijoje turi geras sąlygas, nes įvažiuodami jie savo valiutą gali išsikeisti specialiu kursu, o krašte dar veikia gana atvira juodoji birža, kur už vakarietišką valiutą mokama dar daugiau. Svetimšalių atžvilgiu, finansinė sistema darosi gana komplikuota, bet ją galima klasifikuoti apytikriai šitaip:

Oficialiai 1 dol. — 7 čekų kronos,
Turistams oficialiai 1 dol. — 16 kronų.

Gana atviroje juodojoje biržoje 1 dol. — apie 30 kronų.

Šitokioms sąlygoms esant, turistai bei vakariečiai apskritai Čekoslovakijoje gali gyventi kaip karaliai. Ir reikia pasakyti, kad bent Pragoje jų yra gana daug, ypač iš Vakarų Vokietijos. Geriausi Pragos viešbučiai yra užimti vien tik svetimšalių (juos ten siūnčia valstybinė turizmo įstaiga Čedoč, — dar vienas būdas išrinkti daugiau svetimos valiutos), geriausiuose restoranuose vietinių gyventojų irgi daug nematysi. Turistams yra skirtos specialios TUZEX krautuves su geresnėmis prekėmis, kuriose betgi parduodama tik už svetimą valiutą. Bet, kalbant apie Tuzex krautuves, įdomu pastebėti, kad pirkėjai jose yra daugiausia čekai, ypač moterys, ir tai vėl parodo, kad juodoji birža yra valstybės bent patydomai toleruojama. Be abejo, iš vietinių pirkėjų vienas kitas kokį dolerį ar marķę, ar svarą gauna laiškuose iš giminių, bet didelė dalis valiutos turi būti supirkta vietoje. Oficialiai, berods, yra nusikal-

(Nukelta į 6 psl.)

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdrausimams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

MŪSŲ ŽINGSNIAI

(Atkelta iš 5-to psl.)

timas čekams turėti svetimos valiutos. Bet niekas nieko nesako, kad Tuzex krautuvėse kalbama beveik vien čekiškai. Atrodo, jog valstybė galvoja šitą: tegu juodoji rinka operuoja, nes svarbu tik tai, kad svetima valiuta galų gale suplauktų į valstybės išdą. O tai ir įvyksta per Tuzex krautuves.

Pabuvus krašte tik trumpą laiką, nėra lengva daryti gilesnių analizių, nes dalykai matomi iš pravažiuojančio taško, o toks žvilgsnis, ypač Rytų valstybėse, mažai ką sako apie vietinių žmonių gyvenimą. Gana aišku vis vien, kad politiniu atžvilgiu, valstybė stengiasi išlaikyti šią tokią izoliaciją nuo vakarietiško galvojimo. Tą nurodo anksčiau minėtas faktas, kad sunku gauti vizą išvykimui į užsienį. Tą nurodo ir kitas faktas, kad Pragoje negalima gauti vakareit, laikraščių ar knygų, nebent marksištinų. Bet kaip tik šią izoliacijos tendenciją ir griaua patys turistai, kuriuos čekai ne tik mato, bet ir su jais pasikalba bei padiskutuoja. Turizmo peilis todėl yra taip sakant, dviasmenis: jis plaukia abiejomis pusėmis. Pagaliau ir patys čekai, išvykę kuriam laikui į užsienį ir vėliau sugrįžę, taip pat parsiveža pozityvių išpūdžių. Rezultate uždanga plyšta, ir Vakarai pradeda rodytis realesniam horizonte.

Kad uždanga yra šiek tiek praplyšusi, negalima abejoti. Vakarietiškas gyvenimas per ją pamažėle skverbiasi, nors tučtuojau reikia pridurti, kad mintijimo įtaką susiduria su didesniais sunkumais, negu materialinė ar išorinė. Pastaroji yra gana stipri: raktas sakysime, buvo lyg ir nelauktina matyti, kad jaunos čekės atrodo beveik kaip vokietukės ar paryžietės, su neblogomis feizūromis, dirbtinomis blakstienomis, dažytais plaukais ir nors vidutinišku, bet palyginti skoningu, apsirengimu. Panašiai ir šalutinėse srityse. Užėjus į naktinį klubą, teko pastebėti, kad vietinis orkestras grojo beveik išimtinai amerikietiškas melodijas. Dar radikalesnė buvo tame pačiame klube gastroliuojanti lenkų kapela, kurią sudarė lenkiški "beetles", rėkiant iš eilės visas "beetles" ir "rolling stones" dainas, ir patį tekstą dainuodami angliškai. Žinoma, tai menkos substancijos vakarietiškumas, bet pradžia kur nors turi būti.

Valstybė tokiems dalykams, gal būt, nepritaria, bet yra tiesa, kad tokie dalykai jau egzistuoja ir kad jie į Vakarus nukreipia dėmesį. Jie sudaro dar gana netobulą ryšį su Vakarais, bet šis ryšys rodo tendenciją plėstis. Šiandien norima Vakaruose leidžiamų madų ar muzikos žurnalų; rytoj bus reikalaujama paprastų vakarietiško dienraščių. Bet įdomu, kad ir pati valstybė pradeda daryti "nukrypimus". Patsai geriausias Pragos viešbutis, Jalta, prieš keliolika metų buvo pastatytas spe-

cialiai čekų darbininkams, atvykstantiems iš kitų vietovių atostogoms. Šiandien jis, kaip ir keli kiti, savo santvarka ir patarnavimu mažai kuo skiriasi nuo "kapitalistinių" viešbučių. Jo puošniame restorane valgytoją aptarnauja kokie septyni kelneriai, jo baruose galima gauti keliasdešimt rūšių kokteilių (visi angliškais vardais), o vakarais prie barų sėdi šauniai atrodančios jaunos damos, visada pasiruošusios suteikti asmeninius patarnavimus (bet tik už svetimą valiutą ir todėl pravardžiuojamos "Tuzex - girls").

Šitokiais būdais tiesi politinė linija pavirsta į zigzagus ar tiesiog pradeda trupėti. "Kapitalizmas" ar bent privati iniciatyva įgauna vis daugiau jėgos, o tuo pačiu darosi savarankiškesnis ir pats žmogus. Bet kartu aišku, kad vakarietiškai suprantos privačios iniciatyvos Čekoslovakijoje nėra ir negali būti, nes principu valstybė laikosi komunistinės minties. Čekiškas "kapitalizmas" reiškiasi tik ribotoje klasėje; jis yra išraiška tos įtampos, kuri atsirado išleidus į ryšius su Vakarais.

Eilinio čeko gyvenimas daug paprastesnis. Jis dirba valstybei priklausančioje įmonėje, krautuvėje ar kolchoze. Jei jis miestietis — jis gyvena ir nuomoja butą valstybei priklausančiame pastate (paskutiniai metai leidžia ir šiek tiek privačios nuosavybės, k. a., automašina ar savaitgalio namukas prie upės. Tokie namukai, tarp kitko, tiesiog blizga palyginus su valstybine nuosavybe), apsirengęs jis yra blogiau už, sakysim, Vakarų europietį. Pagal taisykles, Tuzex krautuvės specializuojasi aukštesnės kokybės gaminiuose, tačiau ir ten nematyti nieko ypatingo, išskyrus stiklo ir keramikos išdirbinius, kuriais čekai visada pasižymėjo. Bet teko pastebėti, kad čekės gana karštai griebė ir žiūrinęjo mezzotinius bei kitokius aprangos dalykus, kurie šiaip atrodė niekuo neišsiskiriančios prekės. Šitas faktas, atrodo, sako, kad gaminių kokybė nėra aukšta ir kad jų visvien nėra per daug. Kas yra būtinybė vakariečiui, neretai tebėra liuksusas čekiui. Vakaruose, sakysim, visur pilna mašinų, o Pragoje, net pačiame centre, Skodos pastatymas nesukelia didelės problemos.

Yra ir savotiškų kuriozų. Stebint prekes, matyti, jog nemažas kiekis yra atgabentas iš kitų valstybių, pvz. maistas iš Jugoslavijos, Vengrijos, Lenkijos, Rusijos, kur to paties maisto irgi ne per daugiausia. Nusipirkau dėžutę latviškų skumbrių, bet kaip ypatingą suvenyrą, ir dėžutę kiaulienos iš... komunistinės Kinijos. Aišku, kad Kinija dar nėra tokia soti, kad galėtų eksportuoti maistą. Tačiau to reikalauja sutartys ir, gal būt, pretenzija į oficialiai skelbiamą "perteklių". Šitokie eksportai tikrai nepadeda krašto ekonomijai, bet tik parodo, kad prestižo klausimas Rytų bloke kartais svarbesnis už tiesioginio

naudingumo ar nenaudingumo klausimą.

Užbaigai, nekaltant apie politiką ar ekonomiką, negalima nepaminėti per tas kelias dienas susidaryto išpūdžio, kad Čekoslovakijoje yra gana daug tautinio jausmo (dalykas, kuris irgi gadina čekų - rusų draugys-

te). Atrodo, kad po keliolikos metų pertraukos, Čekoslovakijoje pradeda pūsti panašūs tautinio sąmoningumo vėjai, kaip Lenkijoje, Vengrijoje, Rumunijoje. Didelis dėmesys kreipiamas į tautinę istoriją. Muziejuose saugomi visi karaliai, ku-

(Nukelta į 7 psl.)

SVARBUS PRANEŠIMAS

SIUNCIANTIEMS ŠVENČIŲ DOVANŲ SIUNTINIUS GIMINĖMS SOVIETŲ SAJUNGOJE

10% nuolaida visiems

POPULIARAUS STANDARTO IR SPECIALIAI SVENTĖMS MAISTO SIUNTINIAMS

TA NUOLAIDA JAU VEIKIA

Reikalaukite asmeniškai arba raštu mūsų Specialių Maisto Katalogų, kuriuose rasite 22 Populiaraus Standarto siuntinius.

Specialūs Švenčių Maisto Siuntiniai

No. 1 ŠVENTINIS — \$34.00 DABAR \$30.60

1. Sovietiškas šampanas 0,8 litro	— 1 bonka
2. Vynai "Portvine" arba "Madera" 0,75 litro	— 1 bonka
3. Degtinė "Stoličnaya" 0,5 litro	— 1 bonka
4. Vynas sausas "Cinandali" 0,75 litro	— 2 bonk.
5. Armeniškas konjakas 5-mis žvaigždėmis 0,5 litro	— 1 bonka
6. Salami — Rūkyta	— 1 kg.
7. Vėžiai 220—245 gr. 1 dėžut.	— 3 dėž.
8. Juoda (erskėto žuvies) ikra 56 gr. 1 dėžut.	— 4 dėž.
9. Marinuoti agurkai dėžutėje 500 gr. dėžut.	— 2 dėž.
10. Sausainiai 500 gr.	— 1 dėž.
11. Sokoladiniai saldainiai "Trufeli"	— 1 kg.

No. 2 MAZA DOVANA — \$25.00 DABAR \$22.50

1. Armeniškas konjakas 5-mis žvaigždėmis	— 2 bonk.
2. Juoda (erskėto žuvies) ikra 1 dėžut. 56 gr.	— 2 dėž.
3. Vėžiai 1 dėžut. 220—240 gr.	— 2 dėž.
4. Kavos milteliai 1 dėžut. 50 gr.	— 3 dėž.
5. Sokoladinių saldainių mišinys dėžut. 400 gr.	— 2 dėž.
6. Sovietiškas šampanas 0,8 litro 1 bonk.	— 2 bonk.

No. 3 GASTRONOMINIS — \$31.00 DABAR \$27.90

1. Degtinė Stoličnaya 0,5 litro 1 bonk.	— 2 bonk.
2. Vynai "Portvine" arba "Madera" 0,75 litro	— 2 bonk.
3. Sprotai alyvos medžių alyvoje 350 gr.	— 1 dėž.
4. Kimšta Salami (Farsh) 250 gr. 1 dėžut.	— 2 dėž.
5. Marinuoti agurkai dėžutėje 500 gr. 1 dėžut.	— 2 dėž.
6. Rūkyta Salami	— 1 kg.
7. Cigaretės su filtrais "Novost" po 20 pakel.	— 10 pak.
8. Sokoladiniai saldainiai "Miška Kosolapi"	— 1 kg.
9. Raudona žuvis pamidorių sumkoje 350 gr. dėžut.	— 2 dėž.
10. Vėžiai 220—240 gr. dėžut.	— 1 dėž.
11. Juoda (erskėto žuvies) ikra 56 gr. dėžut.	— 2 dėž.
12. Rūkyta kiaulienos nugarinė arba bekonas	— 1 kg.
13. Olandų Sūris	— 2,3 kg.

No. 4 DOVANOS PRIE ARBATOS — \$26.00 DABAR \$23.40

1. Arbata "Ceylon" arba "India" 50 gr. pakel.	— 2 pak.
2. Vynas "Kagor" 0,75 litro	— 1 bonka
3. Vyšninis likeris 0,5 litro	— 1 bonka
4. Sokoladas "Lux" 100 gr. plyt.	— 2 plyt.
5. Sokoladiniai saldainiai "Stratosphere"	— 1 kg.
6. Sokoladelių rinkinys 400 gr. dėžut.	— 1 dėž.
7. Karamel saldainiai "Vėžių kakleliai"	— 0,5 kg.
8. Sausainiai "Moe Liubimole" 500 gr. dėžut.	— 2 dėž.
9. Gabalinis cukrus	— 1 kg.
10. Kondensuota saldinta grietinė 400 gr. dėžut.	— 2 dėž.
11. Marmaladas — parinktas 650 gr. dėžut.	— 4 dėž.
12. Kavos milteliai 50 gr. dėžut.	— 5 dėž.

No. 5 GROSERINIS PASIRINKIMAS — \$26.50 DABAR \$23.85

1. Kvietiniai miltai	— 2 kg.
2. Grikių kruopos	— 2 kg.
3. Ryžiai	— 1 kg.
4. Lydytas sviestas 450 gr. dėžut.	— 4 dėž.
5. Saulėgrąžų aliejus 500 gr. bonkoje	— 2 bonk.
6. Taurai	— 1 kg.
7. Kondensuotas saldintas pienas 410 gr. dėžut.	— 4 dėž.
8. Cukrus smulkus	— 2 kg.
9. Naturalus medus 600 gr. dėžut.	— 2 dėž.
10. Makaronų produktai 600 gr. dėžut.	— 2 dėž.
11. Troškinta kiauliena 338 gr. dėžut.	— 3 dėž.
12. Saldainiai "Miška Kosolapi"	— 1 kg.

IR

NERIBOTAS PASIRINKIMAS PAGEIDAUJAMOS KOKYBĖS PRODUKTŲ IR NERIBOTAS KIEKIS SVORIO PAGAL MŪSŲ MAISTO produktų sąrašą, iš kurio jūs patys sudarote savo užsakymą.

Ikišioliniai \$5.00 kaštai NESKAIČIUOJAMI TUOJAU PASINAUDOKITE viršuje minėtais SPECIALIAIS pasirinkimais ir SKUBĖKITE užsakyti ŠVENTĖMS DOVANAS savo GIMINĖMS.

Kreipkitės asmeniškai, skambinkite arba rašykite į:

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH (corner 18th Street)

New York, N. Y. 10003. Phone 212 — 228-9547

arba per bet kurį autorizotą atstovą ar skyrių.

APIE PASIŠOVĖLĖ KOMITETĄ

Klausimas dar neatsakytas. Kapočius, Zobarskas ir Komitetas. Varnelis, Ranitas ir Komitetas. Kada komentarai būtų svarūs. Padėka.

Kada reikalas eina apie didesnes vertybes, įvairūs išsišokėliai, pasisiūlėliai vargu yra mėgiami. Kai vertybės mažesnės, žmonės kartais apsikencia ir įsis. Dėl tos tad paprastos priežasties, kai "Drauge" pasiskelbė, kaip Pilypas iš karnapių iššokęs, M. K. Čiurlionio monografijai leisti komitetas, parašiau šiame dienraštyje straipsniuką "Nepilna informacija", klausdamas, — kokį gi mandatą tas komitetas turi, ką jis atstovauja, kas jį sudarė kuo jis remiasi. Nujaučiau, kad mano straipsniukas pasiskelbusiam Komitetui nepatiks, bet vistiek tikėjau, gausias man rūpinimą atsakymą. Deja. Praeito šeštadienio (š. m. lapkričio mėn. 19 d.) "Draugo" priede k. b. tą mano straipsniuką išcitavo ir iškommentavo, bet į tokį paprastą klausimą, kas tą Komitetą suorganizavo, taip ir neatsakė.

(Esu pasižadėjęs su jokiais slapukais nepolemizuoti, tačiau k. b. inicialai, tur būt, yra paties priedo redaktoriaus Kazio Bradūno, todėl šį kartą pasisakysiu dėl jo komentarų).

M. K. Čiurlionio monografijai leisti komitetą, kurio nariu yra ir Kazys Bradūnas, k. b. išskėlė į dideles aukštybes, nes sulygino jį su tokiais vyrais, kaip Lietuvos enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius ir Banyland Books leidyklos steigėjas ir savininkas Stepas Zobarskas. Palyginimas, mano galva, visiškai nevykęs. Kiek žinome, Lietuvos enciklopedijos leidyklai pradėti Juozas Kapočius buvo sudėjęs visus savo turklus ir turtelius, kiek jų beturėjo. Panašiai ir Stepas Zobarskas, apie kurį ir pats k. b. sako "leidžiantį knygą po knygos sava rizika". O kokius gi savo turklus kraupa M. K. Čiurlionio monografijos išleidimui ir ką rizikuoja čia kalbamas pasiškėlis Komitetas? Šioje vietoje tinka paminėti labai senas mūsų kaimiečių priežodis — lengva ponavoti ant svetimo gero.

Mano klausimo neatsakęs, k. b. metasi į visiškai negražią, mokslo, meno ir literatūros priedui netinkamą demagogiją ir kaltina mane savo straipsnyje nedavus pilnos informacijos, nes aš nepaminėjęs nei dailininko Kazio Varnelio, nei meno istoriko, plačiai pasaulyje garsinusio M. K. Čiurlionį, Aleksio Ranito. Kaip gi galima reikalauti pilnos informacijos iš to, kuris pats tą informaciją teiraujasi? Juk aš nepasišoviau informuoti apie tą Komitetą, bet parašiau straipsniuką, klausdamas tų dalykų, kurių pats Komitetas nerado reikalo paskelbti. Savo straipsnyje paminėjau eilę profesijų, kurios M. K. Čiurlionio monografijai leisti Komitete visiškai nebūtinos. Tiesa, Kazio Varnelio neminėčiau. O tai dėl to, kad, mano nuomone, jis kaip tik labai tinka į M. K. Čiurlionio monografijai leisti komiteto narius. Dėl Aleksio Ranito ar tik nešlubuoja k. b. atmintis? Informacijoje, apie kurią aš teiravausi savo straipsnyje, Aleksis Ranitas ir paminėtas nebuvo. Jo, rodos, ir dabar nėra Komitete. Nebent Komiteto narių skaičius būtų pašokęs ligi septynių?

Kitoje vietoje k. b. tvirtina, kad aš, norėdamas savo straipsnėliui pridėti svorio, pavadinau jį kieta kalba. Atrodo, kad apie straipsnių svorį k. b. teturi menką supratimą, nes kieta kalba gali būti visiškai menko svorio. Sakysime, pora davalčių kartais labai kietai pasišneka, bet kad tas pasišnekėjimas būtų labai svarus, abejotina. Taip pat ir k. b. komentarai mano straipsniui gana kieti, bet jų svoris lygus purtelėjimui. Va, jeigu k. b., bekomentuodamas mano straipsnį, būtų atsakęs į klausimą, kas tą Komitetą suorganizavo, ir jeigu būtų įrodęs, jog M. K. Čiurlionio monografijai leisti būtina reikalingi dalyvauti poetai, istorikai ir literatūrų žinovai, o nereikalingi — M. K. Čiurlionio kūrybos ir gyvenimo pažinotojai, meno istorijos specialistai, pasaulinių meno kūrinių

leidyklų išmanytojai, tokių leidyklų technikos žinovai ir t. t., tada pasakytume, kad k. b. komentarai buvo svarūs.

Antanas Rūkas

P. S. Nemaniau, aną straipsniuką rašydamas, ir dabar nematau, kad savo raštu ką pakeisčiau ar pataisysiu, bet norėjau ir noriu, kad liktų ateičiai, jog buvo šiuo reikalu ir manaip galvojančių žmonių. Ta proga dėkoju visiems, kurie, anam straipsniukui pasirodžius, man paskambino, pareikšdami savo pritarimą.

A. R.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

(Atkelta iš 6-to psl.)

nigaikščiai ir šventieji, ar jie būtų buvę (pagal marksistinę terminologiją) baisūs liaudies engėjai, ar menkesnio žanro feodalai, ar klerikaliniai atžagarėivos. Vadovai, tiek žmogaus tiek knygos pavidale kalba apie čekoslovakų istoriją, nemėginami per daug lankstyti rusiškais kaimynams (kaip pvz. Rytų Vokietijoje). Taip pat ir didžiosios gatvės bei aikštės yra išlaikiusios čekiškus vardus. Centrinė Pragos aikštė nesivadina nei Markso nei Lenino, bet tradiciniu Vaclovo vardu, nors šisai buvo ir karalius ir šventasis. Apskritai, tautinio savarankiškumo noras atrodo esąs stiprus, nors jis ir įpintas į komunistinį tinklą. Šią padėtį neblogai simbolizuoja čekų karinės uniformos. Nors jų sukirpimas sovietiškas, vilties atsiranda tame, kad ant kepurės prisegta ne raudona žvaigždė, bet senas čekiškas lokys.

Vaclovas Daunius

KRONIKA

Santaros - šviesos Chicagos skyriaus susirinkimas įvyko š. m. spalio 28 d. Dr. Arūnas Liulevičius pasakojo savo įspūdžius iš tarplautinio matematikų suvažiavimo Maskvoje. A. T. Antanaitis pristatė Antano Rūko "Mano tautos istoriją", kaip šiam susirinkime platinamą knygą. Z. Čepulkauskas filmas iš kelionės į Lietuvą, ypač Vilniaus ir Kauno vaizdai, buvo šiltai sutiktas. Dail. A. Kurauskas supažindino susirinkusius dalyvius su iš Australijos atvykusiu dail. Leonu Urbonu. Einamuose reikaluose paminėtas Naujų Metų viešas sutikimas - balius Mar - Lac salėje (ten pat, kur buvo ir pernai), bet su vienu pagerinimu — kelnerių aptarnavimu. 23 dalyviai susimokėjo nario mokesčių ar naujai įstojo į BALFO narių eiles.

Susirinkime dalyvavo su pakaita Čikagon atvykęs dr. Vytautas Kavolis.

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARŽO ŽMOGAUS
BRAJ AS IR PIETULIS

RIZIKINGA ŽMONAI KUTENTI KOJAS

Žinomis iš Londono, ten buvusi dainininkė Alys Dereen Nicholson gavo nuo savo vyro perskiras, kadangi jis savo žmonai kuteno kojas.

Vyro veiksmas, kaip teisėjas nusprendė, priylgsta žiarumai (cruelty), kadangi "kutenimas buvo priežastis jos susijaudinimo ir pirvertė ją surikti". Kutenimas buvo vienas iš George Nicholsono žiaurumo veiksmų, pareiškė teismas. Kiti veiksmai buvo tokie:

Jis prikaltėjo savo žmoną paimtį nuo odos išbėrimo nieko negelbstinčius vaistus. Jis savo žmoną, buvusią profesionalę dainininkę, pavadino "soprano, kurio niekada nėra buvę", ir be to jis tvirtino, kad kažkas yra negerai su jos gerkle, kai nieko negerai nebuvo. Ši pora buvo vedusi 1933 metais ir po 27 metų persiskyrė.

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

PINIGAI SIŪSTI PER GRAMERCY

Įteikiami gavėjui kaip PINIGAI per Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINČIA LEIDIMĄ. JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ. MŪSU 20 METŲ VEIKLA BIZNYJE GARANTUOJA JŪMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites.

Jokių atskaitymų.

Kursas:

9 rubliai už \$10.00
iki \$30.00 — \$2.75
Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

Aukščiausios kokybės rusų gamybos daiktai.

SPECIALIOS

naujos sumažintos švenčių kainos automobiliams. Veikia iki

1966 GRUODŽIO 15 D.

Pasinaudokite šita proga.

VOLGA GAZ - 21R — \$2,365.19

VOLGA GAZ - 21US — \$2,553.70

MOSKVIATCH 408E (5 vietų) \$1,954.88

MOSKVIATCH 408 (4 vietų) \$1,759.39

ZAPOROZHETS \$957.60

Arba siusk MUMS DOLERIŲ DOVANOMS PAŽYMEJIMĄ pasirinkimui NAUJOSE SPECIALIOSE DOLERIŲ KRAUTUVESE.

Jokio mokesčio už šį patarnavimą.

Reikalaukite mūsų katalogu, kuriuose rasite naujų sensacingų pasiūlymų, ypatingai maisto produktų ir audekų iš vakarų kraštų.

GRAMERCY

(EST. 1945)

118 E. 28 ST., NEW YORK, N. Y.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 26, 1966

NEWLY REMODELED — CLARK'S HOT DOG & HAMBURGER HOUSE — FUTURING
Lazar's Kosher Hot Dog & French Fries
• HAMBURGERS • BEEF SANDVICHES
• CHEESBURGERS • STEAKS
• MALTS • CUSTARD • ICE CREAM CONES
WE SPECIALIZE IN CARRY-OUTS
4106 WEST 63RD STREET

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

DAIL. A. TAMOŠAIČIO PARODA OTTAWOJE

Dailininkas bus pagerbtas su akademija

Dail. Antano Tamošaičio 60 metų amžiaus sukakties proga Ottawos Lietuvių B-nės vadovybė rengia jo grafikos darbų parodą ir jam pagerbti akademiją š. m. lapkričio 27 d. Vieta Arkivyskupijos Rūmuose, Parent ir Cuicues gat. kampas.

Po parodos atidarymo bus akademija. Po to vaišės.

Dail. A. Tamošaitis yra padaręs didelį įnašą puoselėdamas mūsų tautinio meno elementus. Tą įsisavintą lietuviško meno meilę jis atsinešė iš Lietuvos ir tęsia darbą toliau.

Linkime Antanui Tamošaičiui ilgiausių ir laimingiausių metų!

Mirė skulptorius

William Zorach

New York Times praneša, kad lapkričio 15 d. Bath, Maine mirė Lietuvoje 1887 m. gimęs skulptorius William Zorach. Skulptorius Zorach sirgo ilgą laiką. Į Ameriką jis atvyko būdamas 4 metų amžiaus. Daug metų gyveno Brooklyne. Pirmą kartą dalyvavo Salon d'Automne Paryžiuje parodoje. 1910 metais dalyvavo didelėje tarptautinėje parodoje Armory Show New Yorke. Vėliau jo vardas pagarsėjo visame krašte. Zorach buvo realistas skulptorius. Jo darbų turi beveik visi šio krašto muziejai. Jis ruošėsi parodai Downtown galerijoje, bet dėl mirties paroda atidėta 1967 m. sausio mėnesiui.

ALG. KEZIO, S. J. FOTO PARODA

Praėjusį šeštadienį, lapkričio 19 d. Jaunimo Centre buvo atidaryta Algimanto Kezio, S. J. foto meno paroda. Mūsų visuomenė jau iš ankščiau buvusių Kezio parodų Čiurlionio galeri-

joje, Art Institute ir kitur yra susipažinusi su jo meniškais nuotraukomis. Alg. Kezio, S. J. šioje foto technikoje yra specialistas, sugebąs išvelgti į dailių charakteristiką, jų reakciją laikui ir apšvietimui. Jis, kaip menininkas, moka daryti kompozicijas, pakeitimus, kas su foto aparatu nėra lengvas dalykas. Jo nuotraukose pastebimi švelniausi niuansai, šurkščiausios gamtos apraiškos — audros, debesų judesiai, sunkūs siluetai, mistiški šešėliai ir neretai žmonių veidai. Alg. Kezis turi surinkęs daug ciklų — sporto, parodų, dainų švenčių, šokių ir t. t.

Išleistas jau antrasis naujas A. Kezio, S. J. fotografijų rinkinys "Portofolio 66", su 64 puslapiniais nuotraukomis. Kaina \$3.00. Galima gauti ir į parodą atsilankius.

VALDUR MOTUS PARODA

Pranešama, kad estų dailininko Valdur Motus parodos atidarymas įvyks gruodžio 3 d. 7 val. vakaro Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Išstatoma 43 paveiksai.

Roosevelt universiteto (430 So. Michigan Ave.) Sinha Hall (salė 785) The Metropolitan Prayers aktoriai gruodžio 2 ir 9 d., penktad. ir gruodžio 3 ir 10 d. šeštadieniais vaidins Mary Chase, Pulitzerio premiją laimėjusį veikalą "Harvey". Vaidinimai prasidės 8:30 val. vak. Bilietai \$2.00. Studentams — \$1.25.

TIK DABAR ĮVERTINO

Vengrijoje gimęs skulptorius Turku Trojan, vienas talentingiausių menininkų, tik dabar įvertintas, surengiant jam pirmą parodą. Jis mirė 1959 m. sulaukęs 71 metų amžiaus.

Atsiūsta paminėti

Lituanistikos darbai. Lituanistikos metraštinis, I tomas. Čikaga — Lituanistikos Institutas. 1966. Metraštinio redakcinė komisija: pirm. Jonas Balys, nariai: Jonas Aistis, Stasys Barzdukas, Kostas R. Jurgėla, Aleksandras Plateris. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, Čikagoje, tiražas 600 egz. 227 pusl. 8 X 5 1/2 formato, kaina \$3.00.

Seniai žadėtoji, ilgai lauktoji pirmoji lituanistinė kregždutė pagaliau atskrido, palikdama lauktuvių iš viršaus patraukliai atrodančią knygą. Su malonumu paėmė ją į rankas, pavartykime jos lapus ir trumpai pažvelkime, kas yra joje įdomaus.

Vincas Mačiūnas str.: "Naujoji dokumentinė medžiaga apie Antaną Strazdą". 2-jo Pas. karo metais autoriui pavyko surasti Vilniaus valstybiniame archyve ir bibliotekų rankraštynuose niekur nepanaudotų raštų, kuriais pasiremdamas jis įnešė daug naujos šviesos į šio įdomaus liaudies dainiaus (1763 — 1833) gyvenimo daug kur netikslų aprašymą.

Jurgis Gimbutas str.: "Mažosios Lietuvos krikštų formos" pateikia įdomią studiją apie Mažojoje Lietuvoje ant kapų statomus krikštus, medines net trijų formų lenteles su užrašais. Jie ryškiai vaizduoja seną lietuvišką kultūrą, labai skirtingą nuo vokiečių. Pateikta įvairių krikšto formų ilustracijos. Bet viso — jos negausios. Tenka apgailėti, kad neatsirado asmuo, kuris pagal vietas juos būtų tiksliai nupiešęs ir užkatalogavęs, panašiai kaip tai atliko su lietuviškais kryžiais Lietuvoje dail. A. Varnas, ar prof. Končius. Ši inž. J. Gimbuto studija turi didelę reikšmę lietuvių etnografijos mokslui.

Alfonas Šešplaukis str. "Šekspyras Lietuvoje" duoda istorinę jo veikalų paplitimo (už Anglijos ribų) apžvalgą. Nurodo, kad Jurgis Sauerveinas (autorius giesmės: Lietuviais esame mes gimę...) pirmasis į lietuvių kalbą išvertė Hamleto monologą: Būti ar nebūti, atsp. "Lietuviškoje Ceitungoje" 1881 m. Str. autorius pateikia duomenų ir prisiminimų apie Šekspyro veikalus lietuvių scenoje. Nepr. Lietuvoje per 15 metų bu-

vo pastatyti 6 šekspyro veikalai, o okup. Lietuvoje per 20 metų — 8.

Raphael Sealey (žinomas anglas kalb.) rašo apie "Velnį lietuvių tautosakoje". Str. autorius, pasiremdamas lietuviškais pasakomis, įdomiai nupiešia lietuvių liaudies velnio vaizdą, jo ypatybes ir galias santykiuose su žmonėmis. Gal dar labiau reikėjo paryškinti, kad velnias savo išvaizda daugumoje atvejų buvo panašus į šmaikštų vokiečių, tik iš arklinių jo kojų pėdų ir šnervių be skylių galėjo aispėti, kad tai ne žmogus, o velnias. Ar nebus tai istorinis vokiečių kryžiuočių palikimas?

William R. Schmalstieg rašo apie: "The vocalic distinctive features of primitive East Baltic".

Istorikas K. Avižonis replikuoja į V. T. Pašuto aiškinimą Lietuvos valstybės pradžios. L. Dambriūnas trumpai prisimena žymaus lenkų kalb. J. Otremskio 75 metų amžiaus sukaktį, pateikia jo baltų kalbotyros raštų bibliografiją. Viso 108 veikalai ir straipsniai.

Skyriuje "Mūsų mriusieji" trumpai rašo: Jonas Aistis apie Vaclovą ir Mykolą Biržišką ir Vincą Krėvę - Mickevičių, Antanas Maziulis — apie Juozą Bugą; Vladas Vilimas — apie Kazį Pakštą ir Steponą Kolu-pailą; Zenonas Ivinskis — apie Adolfą Šapoką; Pr. Pauliukonis — apie Joną Matusą, ir Ignas Sakalas — apie Aleksandrą Račkų.

Skyriuje "Naujos knygos" J. Gimbutas aptaria dvi Lietuvoje išleistas knygas — albumus: Lietuvių liaudies menas — architektūra, A. Mažiulis recenzuoja kitą Lietuvoje išleista knygą: "Lietuvių etnografijos bruožai", apie kurią savo pastabas dar duoda ir J. Gimbutas. Nežiūrint pateisinamų ir nepateisinamų trūkumų, jos įvertinamos teigiamai.

Labai svarbi knygos dalis: Bibliographia Baltica, paruošta B. Jonaičio, suskirstyta į tris dalis: I. A Selected Bibliography on The Baltic Countries for The Years 1962 - 1963, II. Lithuanian Books published Abroad in 1964 III. and 1965. Gale yra lietuvių leidyklų (16) adresai ir Lituanistikos instituto angliškas statuto tekstas.

Iš pateikto turinio matyti, kad metraštinis yra labai įdomus ir vertingas. Pralaužus pirmuosius lepus, reikia tikėtis kasmet vis naujo tomo.

V. Žemaitis

IŠ ŽMONOS VISKO IŠMOKO

Gavęs nuo žmonos divorsą, vyras tuojau paskelbė laikraščiuose parduodas Enciclopedia Britannica, visą komplektą pasaulinių almanachų ir penkis didelius žodynus penkiomis kalbomis. Skelbimo gale prirašyta: "Knygos kaip naujos. Visiškai nenaudotos. Savininkas buvo vedęs žmoną, kuri viską žinojo".

Otto Friedreich pavaizdas

"Dantės mirtis"